„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
шест пута на недељу.

ПРЕТПЛАТА и ОГЛАСИ
шаљу се на администрацију,
А РУКОПИСИ
уредништву „Браника“ у Нови Сад.

Рукописи се не враћају.

БРАНИК

ЦЕНА ЈЕ „БРАНИКУ“

	За Угарску Србију, Црну Гору и др. стране земље		
на годину	К 34·—	46·—	дин.
на по године	К 17·—	23·—	„
на чет. „	К 8·50	11.50	„

Поједини бројеви стају 12 потура.

ОГЛАСИ
рачунају се 10 пот. од реда ситних слова

Уредништво и администрација „Браника“ налази се у кући А. Пајевића у Дунавској ул. бр. 36.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ.

Бр. 30 | У Новом Саду, у суботу 11. (24.) фебруара 1912. | Година XXVIII

Комешање у Херцег-Босни.

Онај државник и дипломата, кога су због спроведене анексије Босне и Херцеговине у нашој монархији назвали „великим“ државником и дипломатом и чије земне остатке баш у овом трепутку у Бечу са највећом помпом спроводе на вечити покој — гроф Алојз Лекса *Еренштал*, није могао видети никаквих плодова своме „великом“ делу са анексијом Босне и Херцеговине те данас у многих државника настаје питање, да ли је гроф Ерентал што користио нашој монархији, а особито се у Угарској ставило питање, да ли је покојни гроф Ерентал анексијом што користио Угарској и Мађарима. Али у једном су сагласни сви државници и дипломате, а то је, да је покојни гроф Ерентал у анексијоној кризи ставио у велику опасност читаву монархију, и само се посебним приликама може приписати, да та опасност није елементарном снагом избила, јер да анексија за Тројни Споразум Русије, Француске и Енглеске није значила велику *изненаду*, према којој Тројни Споразум није био приправан на велик рат, наша би монархија била претрпела велику кризу са својом балканском политиком. Према томе има у Европи многих државника и дипломата, који поступак покојнога грофа Ерентала са анексијом Босне и Херцеговине означавају као врло *лакомислен*.

Па за дивно чудо! После неколико тренутака, пошто је гроф Ерентал у Бечу на Балплацу, у министарству спољашњих послова, био *издахнуо, пролила се крв у Сарајеву*.

Оно, што се у недељу, дана 5. (18.) фебруара, догодило у Сарајеву, може да буде предмет разним расматрањима и разним коментарима. Има их, који ће демонстрације у Сарајеву, управљене против Мађара *спаљивањем мађарске заставе* и разбијањем прозора на тамошњој *мађарској аграрној банци*, сматрати као демонстрацију у *корист тријализму*. Али ово је *врло погрешно* мишљење. Демонстрације у Сарајеву изазване су поступком у Загребу против Хрвата и Срба, који је поступак управљен против *народнога бића укупнога нам народа*. То осећа сваки поједини члан нашега народа без разлике вере, било у Хрватској, било у Далмацији, па било то и у Босни и Херцеговини. У том баш и лежи велики значај демонстрација у Сарајеву, па жалосној појави проливене крви, што се сваки члан нашега укупнога народа, био православан, био муслиманин, па био католик, осећа као син свога народа, обвезан, да брани *народно биће* свога народа.

Од каква је утиска била проливена крв у Сарајеву, даје се просудити и по краткој седници босанскохерцеговачкога сабора, која је сутрадан одржана. Била је намера, да се босанска влада таки интерпелује због проливене крви у престоници Херцег-Босне. Али на владиним клупама није било *ниједнога* члана. Потпредседник сабора др. *Мандић* поделио је реч сарајевском градском начеонику муслиманину ефендији *Ћурчићу*. Овај дрхтавим гласом у кратко спомене, да су сабору познати жалосни догађаји јучерашњега дана, кад је проливена крв невине омладине. Син честитом члану варошкога представништва Авдаге Сахинагића, младић гимназиста од седамнаест година, *на смрт* је рањен у главу, и налази се на умору. Осим тога је још много других младића рањено. Ћурчић замоли потпредседника дра Мандића, да упита владу, какву мисли дати задовољштину за те жалосне догађаје. У знак жалости и протесту против нечовечног поступка полиције сарајевски градски начеоник предлаже, да се саборска *седница прекине*. Међутим градски начеоник *Ћурчић* опомиње сарајевско становништво, да се држи *мирно* и да повери ствар саборским посланицима. Тек је после ове саборске седнице у сутрашњој седници грађански доглавник *Бенко* дао одговор сабору: да у највећој мери жали жалосне догађаје и да је наредио најстрожије извиде о тим жалосним догађајима.

По себи се разуме, да је сарајевско становништво у велико узрујано. Влада је пак ради тога, да се одржи мир, дала ставити у приправност војнике, и пешаке и коњанике. Према догађајима у Сарајеву узрујани су и други делови Босне и Херцеговине. Но наравно да о каквој већој опасности не може бити ни говора, јер је војничка снага у Херцег-Босни тако велика, да је свагда кадра угушити сваки немир, па с тога је сасвим умесно, што је сарајевски градски начеоник Ћурчић-ефендија опоменуо становништво, да се држи *мирно* и да повери ствар саборским посланицима.

И баш у овом тренутку требало би да има извесне присебитости у тамошњег становништва. Не само жалосни догађаји у Сарајеву, него и друге прилике изазивају *извесно комешање у Херцег-Босни*. Пред сарајевски сабор долазе врло *важни законски предлози, који тамошњем становништву задиру у живац*. Међу ове спада у првом реду: *инвестицијони законски предлог* у погледу зајма од 182,000.000 Круна, словом сто осамдесет и два милијона круна.

Ми смо имали већ прилике, да у овом нашем листу у кратко изјавимо наше мишљење о том инвестицијоном закону. По нашем мишљењу је то један огроман зајам на терет саразмерно сиромашне Херцег-Босне.

Поред *погрешно* решеног аграрног питања ставља тај инвестицијони зајам на становништво Босне и Херцеговине нове тешке терете. Па поред погрешно решеног аграрног питања у многом има великих погрешака и са оним, што је у некој вези са аграрним питањем, а то је шумско питање, питање крчевине, пашњака, питање о „мерама“, о „балталуцима“, у опште о привредној подели онога, што је општинско и што је ерарско. Читаво аграрно питање у Берцег-Босни као и оно, што је са истим у вези, и што има неке сличности са негдањим аграрним односима у Угарској, у Угарској је давно, пре више од *шездесет година, већ решено* те тако данас више и нема процеса међу општинама и спахијама, односно ераром, због „*сегрегације*“ пашњака. У Босни и Херцеговини не иде се тим путем, као некад у Угарској. Како је у многом неправедан законски предлог босанске владе у погледу пашњака, види се и по томе, што не води рачуна о посебним приликама у Босни и Херцеговини. Тако, ако се којој општини додели пашњак само *изван* шуме, кад лети при жези изгори трава, марва, ако не ће пасти у шуми, може скапати од глади. С тога се не би могла узети количина нужна пашњака само изван шуме, него би се морала према потреби количина пашњака узети и *у шуми*.

Што се тиче законског предлога о инвестицијоном зајму, то нема никакве сумње, да би овај био врло потребан. Али ми смо већ једном приликом у овом листу рекли, да велике државе извесним *пасивним* покрајинама притекну у помоћ. Али тај нови инвестицијони зајам на терет Босне и Херцеговине служио би највећма градњи *железница*, и то са *стратегијским сврхама*. И по томе некако изгледа, да би сиромашна Херцег-Босна градила монархији железнице, а не монархија Херцег-Босни. Има у том инвестицијоном зајму и неких ствари, које би биле од неизмерне користи по Босну и Херцеговину, као што су то владини референти у одбору врло лепо разложили. Тако би инвестицијони зајам од **дванаест милијона** био употребљен на то, да се осигура *Посавина* против поплаве а у корист тога, да се исуши. Али ми у Угарској имамо то жалосно искуство, да при свим долмама поплаве *прогутају милијоне* па се наново морају подизати *нове више долме*. То смо наиме искусили и код шајкашких ритова.

Данас има велика *комешања* у Босни и Херцеговини баш због тога великог инвестицијоног зајма. Поред великих терета у погрешно решеном аграрном питању постаје нови терет са инвестицијама за Босну и Херцеговину несносан, и ту би требало да монархија ради олакшања притече становништву у помоћ. Али за ово би требало имати *љубави* према тамошњем народу.

Главно је привредно питање у Херцег-Босни то: да ли ће те покрајине постати *колонија* за *туђе* експлоатисање или ће се потпомагати *у намери, да за тамошњи народ буду корисна унутарња колонизација*. Без тога све инвестиције *не ће* ићи у *корист*, него на *штету* тамошњега народа. То је оно, чега се Босанци и Херцеговци боје, па с тога се већ држао у Мостару *велик народни збор против инвестицијоног зајма*, а по свој прилици да ће се такав велик збор држати и у Сарајеву.

Да у Бечу и у Сарајеву има *праве љубави* према тамошњем народу, све би ишло друкчије! Али од доба пре тридесет година, од кад је Србин, барон *Федор Николић*, у Босни био грађански доглавник, није никад више у Сарајеву било Србина грађанског доглавника. Па како да себи разјаснимо, да је именован за заједничког министра финансија, а то ће рећи за врховног управника Босне и Херцеговине, баш др. Леон витез *Билински*, негдашњи аустријски министар финансија? Др. Леон Билински је *Пољак* и *затуцан католик*. Кад је писац ових редака године 1894. био у Босни и Херцеговини, видео је, какви су ти чиновници Пољаци католици у Босни и Херцеговини. Кад је н. пр. у Мостару видео таква једног чиновника Пољака католика, где долази у мостарску црквену општину, и то у *црквени одбор*, писцу ових редака се стужило. Нови министар за Босну и Херцеговину др. Билински, као Пољак и католик, већ по себи и по свом васпитању имаће извесна анимозитета против православних Срба и против муслимана, а о односима у Босни и Херцеговини, наиме у аграрним стварима наравно да не може ништа знати. Сигурно, да др. Билински није никад ни чуо, шта су то „*мере*“ и „балталуци“.

Да! То је оно, чега нема ни бечка ни сарајевска влада, а то је *љубави* према народу у Босни и Херцеговини. Те љубави *најмање* је имао покојни гроф Ерентал, па кад је спровео „велико дело“ анексије Босне и Херцеговине, најмање му је лебдела пред очима та љубав, коју би иначе требала држава да има према свом народу.

=

Борба Румуна
за свој матерњи језик и своју народност.

— Једно писмо бившега посланика, пароха лацфалушког дра Ладислава Лукача. — Поздрави истераним богословима са свих страна. — Држање румунског унијатског бискупа дра Раду-а. — Значајна румунска конференција у Блажу. —

Читаоцима „Браника“ позната је ствар 16 румунских унијатских богослова, које је клерикални шовинизам мађарског насловног бискупа Јосифа *Лањија* истерао из римокатоличког семинара у Великом Вараду; ми смо опширно писали о тој ствари, која је у широким слојевима румунскога народа изазвала велико кретање те се и овом приликом показала *велика солидарност румунска*.

Познати румунски политичар, бивши румунски народносни посланик бејушког среза др. Ладислав *Лукач*, унијатски парох у Лацфали, кад је чуо, шта се догодило у Великом Вараду, послао је великом жупану бихарске жупаније дру Фрањи *Мишколцију*, — који је на ручку код румунског унијатског бискупа дра Димитрија Раду-а наглашавао, да Мађари и Румуни треба да су пријатељи, — ово писмо:

„Пресветли господине велики жупане! Красно су одговорили идеји мађарско-румунског пријатељства. Бискуп Раду може потпуно бити упућен о фактичном значењу искрености с ваше стране. Много је боље овако, што је за времена спао застор са маске лицимерства. Кад у католичкој цркви влада такав дух, шта можемо очекивати у грађанском животу? У Бихарској су против Румуна покренули борбу на живот и смрт... Бискуп Лањи је одлично, јуначком одважношћу ступио на пут, који води у Азију, одбацивши од себе крст, хришћански дух, католички наук и остале европске бомбастичности. У име много румунских свештеника и верних: *др. Ладислав Лукач*, румунски парох у Лаццфали".

У овом писму, које су у целости донели сви мађарски листови, има врло јаких израза на адресу бихарске шовенске господе, али те изразе смо морали изоставити. Писмо сличнога садржаја послао је Лукач и великоварадском румунском унијатском бискупу дру Димитрију *Раду*-у.

Истераним румунским богословима у осталом све једнако стижу *поздравни телеграми* из свих крајева Угарске, шта више и из иновемства. Телеграме су им послали у најновије време *букурештански* богослови (дакле *православни*), *сибињски* богослови (такође *православни* Румуни) и будимпештански румунски ђаци. Румуни су отпочели народно скупљање прилога за румунску унијатску богословију, која ће се имати подићи. До сада је већ скупљена велика свота новаца на ту цел.

Бискуп др. *Раду* је услед напада мађарских шовинистичких листова на његову особу, што је примио истеране румунске богослове, дао изјаву, да је у целој ствари имао толико улоге, што је *у пола 10 сахата у вече* послао по искључене богослове каноника *Бутеана*, јер је чуо, да *бискуп Лањи није дозволио румунским богословима да у семинару преноће*. То, што је он (бискуп Раду) искљученим богословима дозволио, да у бискупском двору преноће, била му је човечанска дужност.

У Блажу (Балажфалви) у дворцу румунско-унијатскога митрополита дра Виктора *Михалија* одржана је 5. (18.) о. м. *значајна конференција*, на којој беху бискупи: др. Димитрије *Раду* великоварадски, др. Василије *Хосу* герлански (самошујварски) и Јован *Георгиу*, герлански викар. Од вођа румунске народносне странке беху присутни Ђорђе *Пап* де Базешт, председник исте странке, даље: др. Теодор *Михали*, председник клубу народносних посланика на угарском сабору, народни посланик др. Александар *Вајда-Војевод*, бивши народни посланик др. Јулије *Мању*, будимпештански куријални судија Јован *Мезеји* (ко би рекао, да је и ово Румун! — Ур. „Бр."), др. Фрања *Хосу Лонгин*, адвокат у Деви, др. Коријолан *Пап* и др. Исидор *Пап*, адвокати у Лугожу. Конференцију је отворио арцибискуп-митрополит *Михали*, који је у свом говору упозорио на тешкоћу положаја, насталог услед покрета за *мађарску унијатску бискупију* те је замолио све присутне, да заједничким и промишљеним радом **потпомогну покрет против грчко-католичке бискупије са мађарском литургијом**. Арцибискуп је изнео историју тога покрета те је рекао, да је Рим, као у свакој важној ствари, и овом приликом измолио мишљење грчко-католичких бискупа. У овом случају је реч о потпуно свршеној ствари: Њему се ствар чини, као да је већ куцнуо и једанаести сахат. Бискупи *Хосу* и *Раду* истоветовали су се са митрополитовим мишљењем, и они су разложили своје мишљење и изнели односе својих епархија.

После тога је настала страсна дебата, у којој су од политичара учествовали и Ђорђе *Пап* де Базешт и др. *Вајда-Војевод*. Исход те расправе обнародовали су у овом коминикеју:

„Свештенство и верни, искупљени у дворцу блашког митрополита, моле Његово Високопреосвештенство митрополита и све бискупе, да апостолској св. Столици и министру богочасти и јавне наставе пошљу *меморандум*, који **нека се из све снаге огради против цепања парохија**, које стоје под митрополитовом врховном влашћу, и нека *протестују против остварења мађарских грчко-католичких литургичких цркава*, јер ове **апсолутно нису потребне**."

Веле, да је дубоко утецао на све тренутак, кад су четири румунска протојереја, који су уклинчени међу Сикуљце, предали митрополиту изјаву, у којој обећавају, да ће у оном одсеченом крају све до смрти своје остати верни митрополитовој епархији и грчко-католичким румунским црквама.

У подне је митрополит дао свечан ручак, на коме је герлански бискуп *Хосу* поздравио искупљене, у име којих је одговорио каноник *Молдован*. У недељу после подне световни чланови конференције су се разишли својим кућама и само су бискупи остали на окупу те су *саставили меморандум*, који ће они послати папи и угарској влади. Влада је наиме позвала босанског митрополита, да за осам дана поднесе своје мишљење о грчко-католичкој бискупији са *мађарском* литургијом.

Румунски листови ову конференцију у Блажу сматрају за **већи догађај**, него знаменити народни збор, који је у том истом Блажу г. 1848. одржао чувени румунски народни вођа др. Аврам *Јанку*, а на коме збору се је у оно бурно време искупило **40.000** Румуна.

Политички преглед.

— **Како је свршена анексија Босне и Херцеговине.** „Келнске Новине" донеле су на уводном месту из Беча телеграм о смрти грофа Ерентала, у којем се поново додирује историја анексије Босне и Херцеговине. Пошто је дописник изнео побуде, које су руководиле аустријског министра спољних послова, да приступи анексији тих двеју земаља, он помиње историјски састанак на имању грофа Берхтолда код Бухловица. Ту се Ерентал осигурао за пристанак Извољског на анексију Босне под условом, да се за тај пристанак допусти слободан пролаз руским ратним бродовима кроз Дарданеле, цел, чија је проблематична природа била њему добро позната и протоколом, састављеним о тој погодби за цепање Берлинскога Уговора, Ерентал је приковао био Извољског за своју намеру. Али кад је Извољски, који је мислио, да ће оба дела створити подлогу за извршење те погодбе претходним преговорима са силама потписницама Берлинскога Уговора, измењао био о томе мисли са министрима споразумних сила и наишао био на енергичан отпор Енглеске и Француске, Ерентал је поново пришао био своме начину изненађивања и без икаква саопштења ма којој другој сили о својој намери, надајући се, да Извољскога има у рукама и да ће се остале силе осведочити о излишности сваког њихова отпора.

ДОПИСИ.

Госпођинци, 8. (21.) фебруара. (*Парче Азије у Шајкашкој*.) У 9. броју »Браника« од 1912. године изашао је мој допис из Госпођинаца, а већ 4. фебруара је Карло *Вајнбергер*, општински писар, уз свирку тамбураша *полупао прозоре на мојој кући* у Госпођинцима; на сваком прозору по једно окно, уз чега су сваки пут прво један »туш« одсвирали. Девет прозора, према томе девет окана и девет тушева. Е, то је баш лепо. Кажу, да полиција госпођиначка ништа није чула од тога, иако је све било у самом суседству општинске куће и то око шест сати у јутру, када се већ сасма лепо види.

После овога дошло је *друго* па *и треће лупање прозора*, но ово се већ са мање параде и свечаности догодило. Сигурно је г. Вајнбергера прошла воља на параду, када је извештен, да сам због тога поднео *криминалну пријаву*.

Кажу, да су пре овога лупања одржали савет код натароша *Вукова*, као што је то »Српство« препоручило, те су се као са својим натарошем посаветовали. Е лепо је то, кад »Српство« тако фино уме да поучи натароша, општину, како се они треба да саветују у општинским стварима. Још лепше је, каква су мудра решења донесена на тим саветовањима за културно и материјално благостање Госпођинаца.

Тако су пронашли, да се култура у Госпођинци зато не развија, јер г. натарош Вуков нема доста коња. Њему коњи требају. Поднесе молбу општинском већу и оно изгласа, да се у интересу подизања културе од сада па до смрти г. Вукова сваке године *њему на коње 500 К исплаћује*.

Видевши то, како је општинско веће дарежљиве руке, српски вероисповедни *учитељи* поднеше такођер молбу на општинско веће, да од сада политичка општина у име скромне припомоћи уплаћује за пензиони фонд учитељски незнатан принос, који сада сами учитељи плаћају. То су из тога разлога тражили, што је и комуналним учитељима та олакшица на рачун општине учињена.

Е, сада ти Јаша Вуков сигурно по исцрпном саветовању са доглавницима, као што то »Српство« јако хвали и уздиже ту лепу особину Вукова, одлучише и пронађоше као што то овде од речи до речи стоји:

267.|1912. szám.
Boldogasszonyfalva község elöljáróságától.
A görög keleti szerb hitfelekezeti iskolák Tekintetes

Igazgatóságának.

Helyben.

Sziveskedjék a hitfelekezeti tantestületet értesiteni, hogy a politikai község nem tartja fenn a helybeli görög keleti szerb hitfelekezeti iskolákat, hanem azoknak a fenntartója a görög keleti szerb egyházközség, kitől a fizetést is élvezik — arra való tekintettel — kérelmükkel forduljanak oda, mert a politikai községnek vannak sokkal fontosabb és culturálisabb kiadásai, mint a hitfelekezeti tanitókat — minden érdem nélkül — anyagilag támogatni.

Mellékelt kérvényt kérem nekik kikézbesittetni.

Boldogasszonyfalva, 1912. évi február hó 11-én.

Vukov Jakab
jegyző.

Превод:

Број 267.|1912.

Представништво општине Болдогасоњфалва.

Славној Управи
српско-православних вероисповедних школа
у Месту.

Будите добри, вероисповедно учитељство известити, да политичка општина не издржава месне српске православне вероисповедне школе, већ их издржава српска православна црквена општина, од које и плату уживају — с погледом на то — са својом молбом обратите се тамо, јер политична општина има много важније и *културније издатке*, него вероисповедне учитеље — без сваке заслуге — материјално потпомагати.

Прикључену молбу молим да им се уручи.

Болдогасоњфалва, 1912. године фебруара 11.

Јаша Вуков
натарош.

Е, шта ћете, када коњи Јаше Вукова спадају у културу, а учитељство не спада — међу коње, јер да они спадају међу коње, и њих би општина плаћала.

Ово је већ и зато тако добро, што се на коњима може јашити, те натарошев син Бела може да се испред прозора кућа на коњу шеће, камо други свет пешке пролази те мора да се испред овог пашиног сина склања. Видите, да није коња, не би се они тако од њега склањали, али ту је коњ, па се мора. А на учитељским леђима не може се јашити, па то ти је.

Полиција госпођиначка, уверена, да лупање прозора, исто као и набављање коња, спада у културу, у име награде при асистенцији код лупања прозора искала је повишицу плате, но иако по »Српству« не уживa бог зна какву популарност у грађанству, ипак се полицији они прозори овога пута о главу обише, те јадници осташе без повишице. Шта ћете, кад још има људи у Госпођинци, који мисле да полиција нема право на повишицу само зато, што мирно посматра лупање прозора! Ех, та дивна је та полиција госпођиначка, могао би је у спиритус метнути па послати у пештански музеј, нека јој се сав цивилизован свет диви.

Др. Стеван Поповић

Вести из места и из народа.

Нови Сад, 10. фебруара 1912.

— **Србима занатлијама у пажњу!** Као што смо већ јавили, главна годишња скупштина *обртничког удружења* у Новом Саду није се прошле недеље могла одржати због марифетлука овдашњих јуштовачких противника српских. Због тога ће се за 5. (18.) о. м. заказана, али онемогућена главна скупштина ове корпорације одржати у овдашњем Ковачеву (пређе Мајерову) хотелу у недељу 12. (25.) о. м. у 3 сахата после подне.

Као што су Срби занатлије и други српски чланови ове корпорације прошле недеље у пуном броју дошли на ову скупштину, тако треба и прекосутра да се сви нађу на изборноме мегдану, да покажу своју слогу и изаберу свога кандидата г. Луку *Малешића* за председника овој корпорацији.

— **Главна скупштина Добротворне Задруге Српкиња Новосаткиња** одржана је 2. (15.) фебруара о. г. у дворани српске више девојачке школе новосадске под председништвом подначеонице гђе *Марије Хаџи-Гавре Плавшића*. Чим се искупио довољан број чланица — а ове године се рано искупило 35 чланица, — отворила је подначеоница скупштину кратком добродошлицом и за тим је перовођа г. Аркадије Варађанин поменуо преминуле почасне чланице: *Нану Натошевићку*, покретачицу друштва и прву подначеоницу, и велику добротворку народну: *Мис-Паулину Ирбијеву*, која је и по смрти својој оставила српском народу око милион круна, а приложила трипут толико на његове просветне и хумане цели. Затим је поменуо упокојене чланице: *Маршу Хиршову*, *Милицу Нецкову*, *Катарину Мијатовићку* и најновије упокојену *Цвету* (*Флору*) *Вујичићку*, које су много година помагале друштву својим чланским прилозима. Скупштина је стојећи саслушала помен мртвих и изразом: »Слава и Бог да им душу прости!« увела у записник своју тугу и наредила, да се имена свију ових покојница заведу у друштвену читуљу и спомињу сваке године о свечаном друштвеном парастосу.

После овог помена прочитао је перовођа опширан извештај о раду управног одбора за прошлу 1911. годину, у коме је напоменуо, да је одбор тражио од овдашње срп. правосл. црквене општине, да му уступи на бригу и надзор свој убоги дом стараца и старица и да ова *није прихватила* молбу. Наводи даље, да је одбор решио, да се у будуће испомажу храном и новчано сироте породиље и њихова одојчад и умолио је Србе лекаре и бабице, да му такве случајеве пријављују.

Одевање сироте деце школске ограничиће на најнужније потребе, јер се уверио, да се у том чине *злоупотребе*. Многи родитељи, чија деца и иначе носе опанке, *враћају опанке*, кад им се купе, и *траже ципеле или чизме*, велећи: »Па то могу и ја купити!« Многе матере, чијој се деци купе исечене ципеле, одлазе дотичним занатлијама, *доплаћују* па измењују исечене ципеле са пуцима на навлачење (Zugschuhe). Из тога следи, да тим родитељима није таква потреба, да их ваља испомагати и да *у нас овде нема такове сирошиње, која је спала на туђу помоћ*.

Задруга је била вољна, да оснује овде и једно *српско дадиљиште*, где би се доносила и чувала преко дан мала деца оних родитеља, који су упућени на надничну заслугу а немају на коме да оставе малу децу. Одредило се дневно за препитање

за дете само 20 потура и *за читаву годину дана није се пријавила ни једна српска мати*, која би желела, да преда своје дете на чување оваком заводу, те је одбор и од тог морао одустати.

У нашем месту има највише изнемоглих и сиротих старица, које се придржавају код унучади или ближе родбине и којима је потребна по нека новчана помоћ на одело, огрев или друге какве понуде и одбор је *стошини* такових давао пред Божић, Ускрс и другим већим празницима по 5, 6, 10 и 12 К. Само су две сироте удовице са многом ситном дечицом примале редовно кроз целу прошлу годину по 10 и 12 К месечне потпоре. На таке сиротице издао је одбор прошле године 1356·18 К.

Одбор потпомаже редовно са 10 и 12 К месечне потпоре *4 питомице*: две у срп. вишој девојачкој школи, 1 у срп. учитељској школи и 1 у бечкој музичкој конзерваторији. Поред тога одржао је у заједници са остале месне три женске добротворне Задруге 28. августа прошле године тако звани »Дечји дан«, на коме је скупљено преко 400 К добровољна прилога, који су предати овдашњем мађистрату, да се одашиљу на земаљски фонд за потпору сироте дечице.

У извештају је даље наведено, да је одбор одржао и прошле године славу друштвеног крсног имена Мале Госпојине, којом је приликом одржао и свечан парастос упокојеним члановима и добротворима, и којом су приликом пали на свечарски колач од гђе куме Љубице Д. *Матићке* 2 царска дуката, од одборкиње гђе С. *Пушибрковице* 10 К и од чланице г ђе Драге *Лончар-Трбојевићке* из Дрежнице 10 К. Кољиво је приредила одборкиња гђа Велинка *Шиликка*. Одбор је имао својих 6 седница и у њима претресао 68 предмета.

Извештај је узет на повољно знање и затим се прешло на читање извештаја прегледачког одбора, који је исказао, да су рачуни тачно прегледани комад по комад, да су сравњени са књигама и да је нађено све у најбољем реду, те је скупштина на предлог тог одбора издала *опросницу* за рачуне из 1911. г. како одбору, тако и благајкињи гђци *Катици Меанџићка* и вотирала је протоколарну захвалу овој благајкињи на њеном тачном и савесном вођењу књига и рачуна друштвених. Приликом тог известио је перовођа скупштину о друштвеном стању, како се затекло на крају 1911. г. и наводи: да се, као што показује штампан извештај, нашла готовина од 474·24 К, у улозима: 28.179·81 К; вредност друштвене куће износи: 40.000 К, те је према томе **друштвени капитал: 68.654 Круне 05 потура**. Капитал је порастао у току 1911. г. са 2013 Круна и 57 потура, што је такође узето на повољно знање.

После тих извештаја прешло се на претрес *прорачуна* за идућу 1912. г. и скупштина је по предлогу одборском у целости примила у примање 5600 К, а у издавање уврстила је у смислу друштвених правила 1500 К у резервни фонд, 400 К на потпору питомица, 300 К на одело сироте школске деце, 600 К милостиње, 800 К на порез, еквивалент и оправку куће, 140 К на послугу, 30 К на чланарине, 2000 К на непредвиђене потребе, а преостатак од 1360 К на рачун зидања нове друштвене куће. — Узет је на знање и одобрење извештај о приходу и расходу фонда пок. Ђорђа Ф. Недељковића, који износи: 11.581·86 К, а чији се приход троши половином на одело сироте школске деце.

Код избора часника и половине чланица одбора, којима је истекло две године, ишло је такође све једнодушно и скупштина је *акламацијом* бирала даље и за 1912. г. за начелницу: гђу Јулку *Радовановићку*, за подначелницу: гђу Марију Хаџи-Гавре *Плавшића*; за благајкињу: гђцу Катицу *Меанџићеву*; за перовођу или тајника: г. Аркадију *Варађанина*; за прегледачице: гђе Јелисавету *Марковићку*, Љубицу *Моловићку* и Катицу Живка пл. *Бајазетова*; за 6 одборкиња: гђе: Олгу дра *Трифковића*, Зорку дра *Продановића*, Софију *Кодину*, Смиљу *Јанкулову*, Софију *Пушибркову* и Катицу Ђ. *Тодоровићку*. За оверовљење скупштинског записника умољене су гђе: Милица *Маленчићка*, Катица *Пушићка* и Зорка *Петровићка*. На завршетку скупштинског заседања поздрављена је од перовође заслужна старица и почасна чланица овог друштва, гђа *Савка Субошићка*, која је и у дубокој својој старости дошла на овај скуп, да га својим присуством увелича и одликује, на чему се гђа *Савка* топло захвалила и одбодрила млађе своје сестре као децу, да истрају у борби за опште народно добро и да им не буде ништа тешко, што чине за свој напаћени српски народ. Најзад је прочитан брзојавни поздрав *Пожаревачке Подружине Женског Друштва*, који је стигао у саму седницу и скупштина се одазвала са: *„Живиле Пожаревкиње!“* и у том се око 5 сати после подне разишле задовољне скупштинарке, што су и **31.** овај редовни састанак доживеле, срећно и напредно окончале.

— **Прва главна скупштина Српскога Сокола у Новом Саду.** Старешина Српскога Сокола у Новом Саду, наш угледни суграђанин г. Живко плем. *Бајазетов*, сазвао је у име Управног Одбора овога младог српског друштва I. редовну главну скупштину Српског Сокола у Новом Саду, која ће се одржати у недељу 3. марта (19. фебруара) о. г. у ½4 сахата по подне у скупштинској дворници српске прав. црквене општине у Новом Саду (Средишна Школа, Житна пијаца, I. спрат). Дневни ред: 1. Оверовљење чланова. 2. Извештај Управног Одбора: а) тајника, б) благајника и в) вође. 3. Извештај Ревизионог Одбора. 4. Избор часника, чланова Управног и Ревизионог одбора. 5. Решавање о евентуалним предлозима, који се према 10 ом §-у друштвених правила на осам дана пре главне скупштине Управном Одбору писмено поднесу. 6. Избор три члана за оверовљење скупштинског записника.

На скупштини имају право гласа осим извршних чланова и сви чланови оснивачи и помагачи, те се сва браћа чланови позивају, да на скупштину неизостанно дођу, да би се иста одржати могла.

У случају, да се ова I. редовна главна скупштина због у недовољну броју присутних чланова одржати не би могла, заказује се идућа скупштинска седница за дан 10. марта (26. фебруара) о. г. у полак четири сахата по подне у исту дворницу, када ће се иста без обзира на број присутних чланова одржати.

— **Омладинско Коло у Новом Саду.** VI. састанак овдашњег Омладинског Кола одржаће се у недељу 12. (25.) фебруара, тачно *у 3 сата после подне* у IV. разреду српске више девојачке школе новосадске. Предаваће госп. Јосип *Шиољар* cand. phil. о Силвију Крањчевићу, једном од највећих наших песника. Моли се омладина, да ово лепо предавање у што већем броју походи.

— **† јереј Симеон Мајински.** Црна посмртна објава, коју је издао српски православни црквени одбор у *Сентомашу*, јавља нам тужну вест, да је тамошњи стари, честити и родољубиви парох г. Симеон *Мајински* 8. (21.) о. м. у подне заменио овај грешни свет бољим.

Покојни поп-Сима био је један од најстаријих свештеника српских: умро је у 86. години свог радног живота. Одличан и примеран слуга олтара Божјег, добар Србин, нежан отац, био је врли покојник свуда и од свакога цењен и поштован.

За честитим покојником тугује син му госп. др. Милутин *Мајински*, општински лекар у Жабљу, и кћи госпођа *Даринка*, удата за г. Милисава *Поповића*, пароха старо-стапарскога; госпођа је баш ових дана изгубила одрасла сина Милана, богослова IV. године, а сада јој ево леже у гроб и стари, добри отац. Ојађеној породици изричемо своје искрено саучешће.

И ми губимо у њему свога старог, доброг и оданог пријатеља и једномишљеника, те доброме поп-Сими и ми кличемо: Слава ти и вечна памет у народу!

— **За учитеље.** У једној српској основној школи *у Херцеговини* потребан је учитељ. Поближе обавести о овоме даје Епархијски Управни и Просвјетни Савјет у *Мостару* (Херцеговина).

— **† Јован Татић.** У Сремским Карловцима је прекјуче после подне након дуге болести у 50. години свог века преминуо народно-црквени мерник Јован *Татић*. Покојник је био жовијалан те у друштву омиљен човек, али је био фанатичан присталица српске радикалне странке а свом је фанатизму давао одушке и упадицама у последњем заседању српског народно црквеног сабора. Оставља за собом уцвељену удовицу гђу Тасику, родом плем. Рогулићеву, и шесторо незбринуте деце. Покојниково је тело данас пре подне из Сремских Карловаца, где је било опојано, пренесено у Нови Сад и сахраниће се данас после подне, после кратка подушја у гробљанској капели, у алмашком гробљу у породичну кустурницу. Покој души му!

— **Покушај похаре у цркви.** Из Инђије нам јављају ово: Ноћу између 8. (21.) и 9. (22) о. м. покушали су непознати зликовци, да провале у нашу цркву. Обили су браву на вратима од куле, но на других двоје врата нису могли да скину браве, само су оштећене како брава, тако и врата. Лопови не би у цркви ништа нашли, јер се новац не држи тамо, него у штедионици. Жандарми трагају за лоповима.

— **Што ти је културна мисија!** Чим је наша народна позоришна дружина завршила низ зимушњих својих приказа у Новом Саду у позоришту Дунђерског те отишла у Сомбор, одмах је друго вече мађарска драмска и оперетска дружина управитеља Кевешија започела своју прву новосадску *зимску* сезону. Ми се на рад те дружине, како немамо никаквих веза с тим радом, не бисмо ни осврнули, да случајно управитељ Кевеши не води рачуна о новосадској српској публици тиме, што на објавама уз мађарски и немачки огласи свагда и српски натпис глуме или оперете, која ће се приказати. Но, а ту г. Кевеши слабо води, управо никако и не води бригу о томе, да натписи буду српски казани, као што треба. Вечерас н. пр. дају, овде по други пут, француску шалу с натписом »La gamine“. На мађарски је тај натпис преведен »Csitri«, немачки је остао »La gamine« а српски је речен: »Лажамен«. Ко има најелементарнијег појма о француској ортографији, тај зна, да се gamine једино може и сме читати: *гамин*. Не тражимо од г. Кевешија, да српски уме рећи, шта значи la gamine, али бар толико смемо захтевати, да српску публику, која такођер приноси своју лепту, да га потпомогне у културној му мисији, не омаловажава, импутирајући јој, да ће француски la gamine читати *лажамен*. Госп. Кевеши би онога, ко му на српски преводи натписе, могао послати у основну школу па шат га тек за коју годину употреби за службу, коју му је сад и сувише пре времена намењио.

— **Само Маутнерово семење** се од сваког искусног пољопривредника и баштована радо купује, чак и онда, ако други и јевтиније понуде оферирају, пошто се већ из самог искуства знаде, да су привидно јевтиније цене само за лошије каквоће и служе на штету и рачун купца. (2—13)

— **ДОБРЕ КЊИГЕ**, из свих књижевних родова, **шаље одмах по поруџбини** уз плаћања при примању, књижарски завод **»Напредак« у Земуну, издавач» Српких Класичних писаца.«** I.

Новости са стране.

— **Скочила с Ајфелове куле.** Прексиноћ је у Паризу Матилда *Полијанова*, девојка од двадесет година, унука чувеном француском државнику и проповеднику мира Фредерику *Пасију*, скочила са другог спрата Ајфелове куле. Сасвим унакажено мртво јој тело запело је о један од доксата на првом спрату. Говори се, да је девојка у наступу неврастеније извршила самоубиство.

— **Љубавна драма у Варшави.** У Варшави се на ондашњој железничкој станици јуче одиграла љубавна трагедија. Слушалац у варшавском свеучилишту *Голомбецки* опалио је на своју љубавницу, медицинарку *Сосјембјеску*, шест револверских метака те је медицинарка на месту остала мртва. Мотив делу била је љубомора. Голомбецки је хтео и себе да убије, али су га задржали.

НОВИЈЕ.

Будимпешта, 9. фебруара. У овдашњим политичким круговима се тврди, да никако не стоји узрок *Буријановој оставци*, који је узрок он навео, наиме, да два Мађара не могу у исто време функцијонирати као заједнички министри. Прави узрок оставци је ово: Буријан је морао одступити, јер су *под његовом владавином прилике у Босни бивале све замршеније* (читај: Буријан није хтео да угњетава Србе. — Ур. „Бр“.) те је постала јако потребном промена у највишој управи анектираних земаља. Што је овај разлог оставци прећутан, појмљиво је, али што *мађарство* Буријаново вредно истичу као узрок његову паду, то се има свести на то, што се је *Буријан надао, да ће он постати* после Ерентала *министар иностраних дела*. Кад се је преварио у тој нади, хтео је Буријан себи да тиме набави задовољштину, што је настојао, да у Угарској дође до неке популарности и да себе украси мученичким венцем прогоњеног Мађара, који мора да одступи са попришта. (Такав испраћај даје Буријану бечка комарила путем полуслужбеног рога мађарске владе, Мађарског Кореспонденц-Бироа! — Ур. „Бр“.)

Дубровник, 9. фебруара. Синоћ је овде одржан *протестни збор Срба и Хрвата против тираније у Хрватској-Славонији*. После збора беше демонстрација те су **спалили мађарску заставу**. Жандарми су ухапсили неколико демонстраната, али их народ отме из жандарских руку. Две особе су теже рањене.

Кјахта (у Сибиру), 9. фебруара. Варош Урга је проглашена за престоницу Монголије. На кинеску робу ударена је царина. Ово значи, да се је Монголија отцепила од Кине и постала самостална држава.

ТЕЛЕГРАМИ

УРЕДНИШТВУ »БРАНИКА«.

За опште право гласа.

Будимпешта, 10. фебруара. Социјалисте ће 4. марта по р. к. кроз главне улице отићи у маси пред саборницу и демонстрираће за опште право гласа.

Значајна седница италијанске заступничке коморе.

Рим, 10. фебруара. Јучерашња седница коморе била је од историјског значаја. И републиканци и социјалисте учествовали су у родољубивим манифестацијама, које у комори беху приређене за војску и марину. Кад је министар-председник *Голити*, окружен свима министрима, ушао у саборницу, захори се беспримеран оркан одобравања. Са говорничке трибине говорено је о жртвама италијанске војске и марине и о благодарности земље према њима. Бурно одобравање пратило је те говоре. Кад је министар-председник Голити устао и замолио, да се декрет о анексији Триполитаније и Киренајке упути комисији, примљено је то уз буру одобравања.

Разно

— **Вилхелмови бркови.** Вилхелмови су бркови постали легендарни и распрострли се по свем свету. Па ипак мало ко зна, како су постали. Сад париски «Le Journal« износи доставерну историју тих бркова. Има од прилике двадесет година, како је у околици немачког цара Вилхелма II. био и мајор *Бенкс* одличан,

али на своју спољашњост врло сујетан војник. Пред неку већу дворску светковину вамоли Бенкс свог фризера да му бркове удеси некако оригинално, на сасвим нов начин. Фризер се замисли па наједаред се досети те мајорови бркови застршише марцијално у вис. Мајор је био задовољан. Но био је усхићен, кад му је цар Вилхелм II. на светковини јавно честитао, признајући, да му бркови стоје прекрасно. Бенкс је наравно одмах цару казао адресу свог фризера. Сутрадан је већ цар Вилхелм имао такве бркове. Од тога дана је фризер мајора Бенкса постао царски дворски фризер, а тиме му је била заснована срећа. Данас једва да има немачке или стране колајне, која не дичи прса домишљавог брице. Али уз те бркове је потребан и нов тоалетни артикл: *вештило*. Немачки цар сваки дан бар двадесет минута мора на лицу трпети изуметак Бенксова фризера.

— **Прастара животиња: рептил фитозаур у Њујорку.** У њујоршком „Лесковцу“ читамо ову белешку:

Тешко је и веровати, да је животиња, 25 ногу дуга, некада живела на острву Манхетену, где је сада варош Њујорк. Студенти Колумбија-универзитета ископали су на обали Хадзона кости ове старе животиње и исту изложили у „Американ-Мјузеум ав Нечурел Хистори“ (Американски музеј природне историје, American Museum of Natural History). Др. *Метју*, члан научењачкога штаба Музеума, рачуна, да је ова животиња живела и цркла *пре десет милијона година*. По изгледу личи на крокодила.

Управник: Др. Мих. Полит-Десанчић.
Одговорни уредник: Јанко Перић.

ОГЛАСИ.

ПРОМЕСЕ

3% Угарске хипотекен срећке
од године 1894.

Главни згодитак	К 75.000·—
1 згодитак по . . . . . „	3.000·—
3 згодитка „ . . . . . „	1.500·—
10 згодитака „ . . . . . „	400·—
1300 „ „ . . . . . „	200·—

ЖРЕБАЊЕ: 25. фебруара 1912.
Цена К 5·50

Бечко-комуналне срећке

Главни згодитак	К 300.000·—
1 згодитак по . . . . . „	20.000·—
1 „ „ . . . . . „	10.000·—
5 згодитака „ . . . . . „	2.000·—
12 згодитака „ . . . . . „	500·—
2280 „ „ . . . . . „	340·—

ЖРЕБАЊЕ: 1. марта 1912. године.
Цена К 20·—

издаје
МЕЊАЧНИЦА
ЦЕНТРАЛНОГ КРЕДИТНОГ ЗАВОДА
деон. друштво
у Новом Саду.

*) Поштом шаљемо поруџбине само кад нам се новац унапред пошаље заједно са 35 пот. за поштарину.

Дућан за издавање.

У кући бр. 37./23. у Н. Саду Кошут Лајоша улица, издаје се велики дућан у најам. 122 2—3

ДРАЖБЕНА ОБЈАВА

којом се објављује, да ће се 12. марта п. н. о. г. у 3 сахата после подне у заводским просторијама одржати дражба свих оних драгоцености, које су под ниже означеним бројевима заложене.

1271	2628	2947	3229	3387	6421
1390	2646	2951	3239	3389	8003
1770	2647	2964	3245	3394	8006
1798	2657	2986	3251	3396	8008
1953	2682	2988	3252	3401	8012
1977	2766	3013	3253	3402	8017
2087	2790	3028	3254	3429	8021
2091	2815	3032	3265	5101	8024
2102	2824	3092	3266	5311	8025
2103	2861	3163	3268	5565	8030
2177	2862	3193	3290	5687	8033
2433	2881	3195	3316	5940	8040
2435	2896	3196	3341	5968	8044
2436	2898	3199	3342	6136	8045
2514	2903	3205	3379	6189	8048
2524	2945	3220	3380	6191	
2575	2946	3224	3383	6395	

Нови Сад, 23. фебруара 1912.

ЗАЛОЖНИЦА
ЦЕНТРАЛНОГ КРЕДИТНОГ ЗАВОДА Д. Д.

„БРАНИК“
прима огласе по врло умереној цени.

ПОЗИВ.

Г. г. деоничари позивају се овим учтиво на

VI. редовну главну скупштину
СРПСКЕ ШТЕДИОНИЦЕ Д. Д. У ОКЕРЕСТУРУ,

која ће се одржати у недељу 17. (4.) марта 1912. године у 2 сата после подне у заводским просторијама.

ДНЕВНИ РЕД:

1. Оверовљење чланова главне скупштине и закључак о правилном саставу исте.
2. Извештај управе о друштвеном пословању, и поднашање закључних рачуна.
3. Извештај надзорног одбора.
4. Издавање разрешнице управном и надзорном одбору.
5. Попуњење управе.
6. Избор надзорног одбора.
7. Избор 3 члана главне скупштине за оверовљење скупштинског записника.

УПРАВА.

ПРИМЕДБА: У главној скупштини имају право гласа лично или по опуномоћеницима они деоничари, који своје деонице 8 дана пред главну скупштину у заводу депонују.

Дугује **Рачун изравнања** Потражује

ИМАЊЕ	К	п	ДУГ	К	п
Благајница	13534	55	Деоничарска главница .	60000	—
Менице:			Резервни фонд	2042	—
у портфељу К 115.524·70			Штедионички улози . .	125839	25
„ ресконту „ 316.732·—	432256	70	Ресконтоване менице .	316732	—
Обвезнице	24964	—	Неподигнуте дивиденде	136	40
Папири од вредности .	3343	—	Веровници	5354	69
Дужници:					
у текућем рачуну . К 6.984·85					
са подлогом 27.621·24	34606	09			
Инвентар	1400	—			
	510104	34		510104	34

Дугује **Рачун губитка и добитка.** Потражује

РАСХОД	К	п	ПРИХОД	К	п
Плате	2430	—	Камате:		
Камате:			од есконтованих меница . . К 31.150·59		
на ресконтоване менице . . К 18.765·42			од зајмова на обвезнице К 1.220·13		
на штед. улоге . . „ 5.849·—	24614	42	у текућем рачуну . . К 1.911·59	34282	31
Доходарина на камате улога	584	90	Банкпровизије	1690	85
Трошкови:					
огрев, станарина, поштарина итд.	3497	46			
Отпис					
од сумњивих потраживања	4846	38			
	35973	16		35973	16

Љубомир Јанчић с. р.
благајник.

За књиговодство:
Иван Субић с. р.

У **Окерестуру,** 31. децембра 1911.

ЧЛАНОВИ УПРАВЕ:

Живан Јајагин с. р. председник. **Жива Малбашки** с. р. потпредседник.
Милош Путник с. р. **Андрија Петров** с. р. **Др. Марцел Балог** с. р.
Љубомир Јанчић с. р. **Светислав Малбашки** с. р. **Јоца Закић** с. р.
Андрија Јанчић с. р. **Моја Марков** с. р.

Са главним и споредним књигама сравњено и у реду нађено.

113 1—1

ЧЛАНОВИ НАДЗОРНОГ ОДБОРА:

Алекса Дрндарски с. р. **Васа Дражић** с. р. председник. **Ј. Матић** с. р.

Дукати мали и велики (сеферини)

ОД ГОДИНЕ **1912.** могу се добити по врло повољној цени у **МЕЊАЧНИЦИ ЦЕНТРАЛНОГ КРЕДИТНОГ ЗАВОДА ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У НОВОМ САДУ** и у филијали Централног Кредитног Завода д. д. у Сенти.

Исто тако купујемо по врло повољној цени старе бушене и небушене дукате.

Власник и издавалац: Деон. друштво Браник.

Парна штампарија д. д. Браника у Н. Саду.